

Most valami muri következik, afféle aranykapun átbújás. Lobog a fiúk haja, amint lehajolnak. Nehéz átalbújni ezeken az eleven aranykapukon. Csaknem mindig hátra legyintik az átbúvókat. A négyest gyorscsárdás fejezi be. Egy szemüveges, bicebóca fiúcska olyan komoran táncolja, mintha valami számtani tételt fejtene meg. Sorra következnek a régi táncok. A szédítő keringő, az ugrifüles polka, a délceg sétapalotás. Majd a maiak, szelfídített formájukban. A könnyed foxtrott, a lassú, sima lépésű blue, az andalgó tangó, sőt még a divatos rumba is. A kislányok közben-közben odaszaladnak a mamához, megsókolják, elkérik a zsebkendőt, megtörlik verejtékező homlokukat, s sietnek vissza táncosukhoz.

A táncmesternő elmondja, hogy az idény divatos tánca a csárdásra emlékeztet, s hogy odakünn, külföldön, az amszterdami olimpiászon olyan sikerre volt a magyar táncoknak, hogy a berlini testnevelési főiskolán heteken át tanulták, s bár reggel héttől volt az óra, még a tanárnők is mind beálltak. Itt nálunk minden tanfolyamon kötelező valami magyar körtánc is. A díszpalotás és a körmagyar azonban olyan figyelmet igényel, hogy csak egészen kislányoknak van türelmük megtanulni. A négyes kell a muri kedvéért, s a gyerekek legszívesebben a foxtrottot táncolják, mert az a legkönnyebb.

Vége az órának. Eloltják a villanyt. Kiürül a terem. Egy órára megfélekedünk minden egyébről. Szép volt.

-i.

1932. január 10., vasárnap, 9. old.

Rokkantak községe

Egy légtornász, aki tizenöt éve fekszik

Azok, akik a béke boldog éveiben élték le fiatalságukat, úgy tekintettek a háborút, mint valamit, ami nem vonatkozik rájuk.

Tudták, hogy háborúk mindig voltak és lesznek. Egy-egy távoli országban pont akkor is dúltak, de valahogy képszerűen, eszményesítve látták,

önmagukra egyáltalán nem vonatkoztatták, s bármennyit hallottak vagy olvastak is a „háború borzalmairól”, csak trombitaszóval, dobpergéssel és diadalmas fölvonulással tudták elképzelni. Még a vesztes háborúkra is csak bizonyos regényes, de nem vészes mélabúval gondoltak. A Nemzeti Múzeumban néhány formaruhába öltözött, jól gondozott, nagyszakállú negyvennyolcas honvéd sántikált. Mindenki meghatódva nézte a „nagy idők tanúit”, bőven juttatott nekik aprópénzt, s a honvédmenházban valamennyien kényelmesen, nyugodtan éldegéltek. Nagy-Szombaton a rokkant-menházban még azt is megengedték, hogy családjukkal együtt lakjanak.

Azután elkövetkezett a világháború, s egyszerre borzalmak közepébe kerültünk. A regényes háborús kép rémítő valósággá éledt. Lassacskán meg is szoktuk a szörnyűségeket. A sétatereken katonák mankóival játszadoztak a gyerekek. A negyvennyolcas honvédek elhaltak. Az utolsó nemrég hunyta le szemét örökre. De a honvéd-menház újból megtelt. Néhány héttel ezelőtt pedig a Németvölgyi úton, az Orbán-hegy délkeleti lejtőjén, a volt tüdőbeteggondozó átalakított barakképületeiben helyezték el a Timót utcai Laudon laktanyából kitelepített százhetven világháborús rokkantat.

Egész kis község ez itt. Bajtársi összetartással él együtt a legénység, az altisztek s néhány tiszt. A könnyebben sérültek, a világtalanok kefekötéssel, seprűkészítéssel foglalkoznak, segítenek a kertben, olvasnak, dominóznak, kártyáztatnak. Esős, rossz időben, amikor bennszorulnak, bizony kissé ingerültek, de általában jó a kedélyük, mesélnek, tréfálkoznak. Az emberi lélek csodálatosan rugékonny. A szenvedést megszokja, s ezen belül szerez magának apró örömeket, vigasztalásokat. Enni nagyon szeretnek, s az egészséges élelmezés kitűnő. Az igazgató, a tisztek, a legénység is ugyanazt kapja. Ebédre három tál ételt.

A fekvő betegek pipázgatnak, néznek mereven a levegőbe. Egyik elmondja, hogy már 13 éve fekszik, a másik dicsekedve dupláz rá.

Egy Zala megyei legénynek ágya fölött, lombfűrészelt keretekben négy daliás fénykép. Állandóan ezt nézi, mutogatja. Az ő arcképe volt hajdanán. Most arca felismerhetetlenségig össze van roncsolva. Szerb szurony döfte át, keresztbe. Öreg földműves idegrázkódásos betegségében egyetlen pillanatig sem tud nyugton maradni. (A legszörnyűbb perpetuum mobile.) Amellett nincs is rosszkedve. Ami pénze van, cukrászsüteményre költi. Fia, fiatal, székel legény – olyan, akár egy kínai – búsan fekszik az ágyon. Társát, akivel együtt járt – mert csak egymást háttal támogatva tudtak lépegetni – tegnap temették. Kettejük számára a kedves, tiszta kis kápolnába zsöllyéket helyeztek. Vajon ki kerül most a másik bársonyszékbe?

Az ágyak fejénél rádió. Mindegyikük fülén fejhallgató. Hetente fürdenek, borbély jár hozzájuk. A tisztek festegetnek, tanulnak, madarakat etetnek. Színházba, moziba járnak.

-i-

1932. január 13., szerda, 4. old.

Pesti utca

Hat esztendő kislány jön az iskolából. Hátán iskolatáska. Télikabát-kájában, piros sipkájában, hócipőcskéjében begyeseen lépeget két hasonló korú társnője között.

Egyszerre észrevesz a földön egy kétfillérest, izgatottan lehajol, és kötött kesztyűbe bújtatott, fázós ujjacskáival ügyel-bajjal fölveszi a krajcárt, majd társnőit faképnél hagyva átfut a kocsúton, s a pénzt a falhoz lapuló koldus kezébe nyomja.

Fehér hajú öregúr – egyébként nyugalmazott bíró – mosolyogva nézi a jelenetet, majd mímelt szigorúsággal szólítja meg a kislányt.

– Hohó, kinek a pénzét ajándékoztad te most oda?

– Találtam a földön – hebegi a kislány.

– Találtad? Hát azt hiszed, hogy azzal már most te rendelkezel? Amit találsz, az nem a tied. Azt be kell szolgáltatni a rendőrségnek. Te már iskolába jársz, ezt tudnod kellene.

A „rendőrség” szóra a kislány elsápad, remegni kezd, majd könnybe lábadó szemét könnyörögve az öregúrra emeli s így szól:

– Csak egy krajcár.

Az öregúr elmosolyodik, megsimogatja a kislány fejét, s ezt súgja feléje:

– Jól tetted. Ne félj, nem szólok senkinek!

•